

DOKTORA YETERLİLİK SINAVI

Yeterlilik sınavı iki yazılı ve bir sözlü olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Sınavın her kısmı ayrı bir günde yapılacaktır.

1. Gün: Kanonik metinler (yazılı sınav)
2. Gün: Soru havuzu (yazılı sınav)
3. Gün: Sözlü

Kanonik Metinler

- Her aday Liste 1'den üç metin seçerek, bu metinlere hazırlanmakla sorumludur. Adayların, seçtikleri metinleri, ders aşamasını tamamladıkları dönemin sonunda danışmanları aracılığıyla Doktora Yeterlilik Komitesi'ne resmen bildirmeleri gerekir.
- Metinler üç ayrı dönemden seçilmelidir.
- Bazı nispeten kısa metinler, başka metinlerle birleştirilerek bir grup haline getirilmiştir. Bu şekilde gruplanmış metinler "bir metin" sayılır.
- Sınavın amacı, adayın seçtiği metinlere hakimiyetini ve metin çözümleme becerisini değerlendirmektir. Sınavda, adayın seçmiş olduğu metinlerle ilgili (metinlerin belli problemler çerçevesinde karşılaştırılması da dahil olmak üzere) her türlü soru sorulabilir.

Örnek: Diyelim ki aday Locke'dan *İkinci İnceleme*'yi ve Aristoteles'ten *Politika*'yı seçmiş olsun. Şöyle bir soru sorulabilir: "Locke ve Aristoteles'te mülkiyet-devlet ilişkisini karşılaştırınız".

Soru Havuzu

- İkinci yazılı sınavda, adaylara, Liste 2'deki sorulardan beş tanesi verilerek üç tanesini yanıtlamaları istenecektir.
- Soruların konu ve içerikleri değil, ama formülasyonları farklılık gösterebilir.

Sözlü

- Sözlü, içerik açısından formel kurallara tabi değildir.
- Adaylara ilgi ve çalışma alanları veya yazılı sınavlarda verdikleri cevaplarla ilgili sorular sorulabileceği gibi, başka sorular da yöneltilebilir.
- Sınava hazırlık sürecinde adayın hazırlanmakla yükümlü olmadığı konularda (yani seçtiği metinler ve soru havuzu dışında) ortaya atılan sorular, adayın olgun bir felsefi diyalog sürdürme kapasitesini değerlendirme amaçlı olmalıdır.

LİSTE 1: KANONİK METİNLER

İlkçağ

- Platon, *Devlet*
- Aristoteles, *Metafizik* (4. 7., 9., 12. Kitaplar)
- Aristoteles, *Nikomakhos'a Etik*
- Aristoteles, *Politika*
- Aristoteles, *Organon* (Kategoriler, Yorum Üstüne, Birinci ve İkinci Analitikler)
- Platon, *Şölen*, *Büyük Hippias*; Aristoteles, *Poetika*

Ortaçağ

- Augustinus, *Tanrı Devleti* (2., 3., 5., 11., 15., 19., 22. Kitaplar)
- Thomas Aquinas, *Summa Theologiae* (Kısım I: 75-86; Kısım II, Bölüm I: 90-97)
- Farabi, *Erdemli Şehir, Mutluluğun Kazanılması*
- Gazali, *Tehafüt-ül Felasife* (1., 11., 13., 20. Meseleler); İbni Rüşd, *Tehafüt-ül Tehafüt* (1., 11., 13., 20. Meseleler)
- İbni Haldun, *Mukaddime* (6. Kitap)

Modern I

- Descartes, *Metafizik Düşünceler*; Leibniz, *Monadoloji*
- Locke, *İnsan Anlığı Üzerine Bir Deneme*
- Hume, *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma*
- Spinoza, *Ethika*
- Hobbes, *Leviathan* (Giriş, 1. ve 2. Kısımlar, Değerlendirme ve Sonuç)
- Locke, *Yönetim Üzerine İkinci İnceleme*; Rousseau, *Toplum Sözleşmesi*

Modern II

- Kant, *Prologomena*
- Kant, *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi*; Nietzsche, *Ahlakın Soykütüğü*
- Hegel, *Tinin Fenomenolojisi* (Önsöz, Giriş, 1., 2., 4. Bölümler)
- Hegel, *Hukuk Felsefesi*
- Marx, *1844 El Yazmaları, Alman İdeolojisi*
- Nietzsche, *İyinin ve Kötünün Ötesinde*

Çağdaş

- Husserl, *Kesin Bir Bilim Olarak Felsefe, Fenomenoloji Üzerine Beş Ders, Avrupa İnsanlığının Krizi*
- Heidegger, *Varlık ve Zaman* (Giriş, 1-6. Bölümler)
- Wittgenstein, *Felsefi Soruşturmalar*
- Austin, *Söylemek ve Yapmak* (Orijinal adı: *How to Do Things with Words*)
- Kripke, *Adlandırma ve Zorunluluk*
- Kuhn, *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*

LİSTE 2: SORU HAVUZU

1. Felsefenin şüpheyile ilişkisini Sokrates ve Descartes'tan hareketle tartışınız.
2. Toplum ve insan bilimleri doğa bilimleriyle bir ve aynı tarzda bilimsel olabilir mi? Lehte ve aleyhte öne sürülen görüşleri göz önüne alarak tartışınız.
3. Bir sanat eserini güzel kılan şey sizce nedir? Temsili, dışavurumcu ve biçimci sanat anlayışlarını göz önünde bulundurarak açıklayınız.
4. Presokratik felsefede varlık-oluş tartışması neden ortaya çıkmış ve nasıl sonuçlanmıştır?
5. Aristoteles'in bilimler sınıflandırmasını açıklayınız ve bu sınıflandırmanın Aristoteles ile Platon arasındaki farklara dair ne tür içerimleri olduğunu irdeleyiniz.
6. Platon ve Aristoteles'i aklın siyasal yaşamdaki rolüne dair görüşleri bakımından karşılaştırınız.
7. Platon ve Aristoteles'in felsefelerinde *mimesis* kavramının yerini, sanata dair görüşleriyle bağıntılandırarak karşılaştırınız.
8. Plotinos'un panteizmi idealist Yunan ontolojisinde nasıl bir dönüşüme işaret eder? Tartışınız.
9. Felasife'nin din-felsefe telifi din ve felsefe açısından ne tür sonuçlara yol açmıştır?
10. İslam ve Hıristiyan teolojilerini, otorite ve iktidar ilişkisi bakımından karşılaştırınız.
11. Mutezile ve Eş'ari arasındaki tartışmadan hareketle ontolojinin etikle ilişkisini irdeleyiniz.
12. Farabi ve İbni Haldun'un siyaset kavrayışlarını karşılaştırınız.
13. Tümeller sorunu nedir? Neden önemlidir?
14. Hobbes ve Locke'da devletin normatif temellerini iki filozofun "doğal hak" kavrayışları ekseninde karşılaştırınız.
15. Spinoza'nın "özgürlük" anlayışını ontolojik ve etik boyutlarıyla tartışınız.
16. Jeremy Bentham'ın felsefesinde moralinden hukuka nasıl geçildiğini ve bunun felsefi-politik anlamını açıklayınız.
17. Aristoteles ve Kant'ın "kategori" kavrayışlarını karşılaştırınız.
18. Aristoteles ve Kant'ın "pratik akıl" kavrayışlarını karşılaştırınız.
19. Hume'un nedensellik eleştirisini serimleyiniz ve Kant'ın bilgi kuramına etkisini gösteriniz.
20. Vico'nun kartezyen bilim anlayışına yönelttiği eleştirileri ve ileri sürdüğü tarih anlayışının yarattığı kırılmayı açıklayınız.

21. Kant *Saf Aklın Eleştirisi*'nde Hume'un tümevarım sorununa bir çözüm önerisi getirebilmiş midir? Tartışınız.
22. Descartes, Kant ve Hegel'in özbilinç kavrayışlarını karşılaştırınız.
23. Schelling'in düşüncesinde sanatın epistemik statüsünü açıklayınız.
24. Hegel'in Kant'ın ahlak felsefesine yönelik eleştirisini serimleyiniz. Bu eleştiriye haklı buluyor musunuz? Neden?
25. *Tinin Fenomenolojisi*'nde "bilincin deneyiminin bilimi"nden ne anlıyorsunuz? Hegel bu eserde nasıl bir felsefi planı yürürlüğe sokmak istemiştir?
26. Marx'ın Alman idealizminin bilinç kavrayışına ilişkin eleştirisini Nietzsche'nin görüşleriyle karşılaştırarak anlatınız.
27. Nietzsche'nin modern kültür eleştirisini, onun Apollon ve Dionysos ikiliği üzerine görüşleri çerçevesinde serimleyiniz.
28. Modern toplumların doğuşu ve çilecilik arasındaki ilişkiyle ilgili olarak Nietzsche ve Weber'i karşılaştırınız.
29. 20 yy. mantıkçı pozitivist ve mantıkçı empirist felsefelerinin Kantçı temelleri nelerdir?
30. Saussure'ün dil kavrayışını, yapısalcı yaklaşımlara mirasını göz önünde bulundurmak suretiyle serimleyiniz.
31. Wittgenstein'in "özel dilin olmazlığı" argümanını açıklayınız.
32. *Dasein* kavramının Heidegger felsefesinde kazandığı anlamı ve bu yeni kavrayışın çağdaş felsefeye olan etkilerini açıklayınız.
33. Popper'in "yanlışlamacılık" ölçütü, Kuhn için neden kabul edilebilir değildir?
34. Çağdaş siyaset felsefesinde ileri sürülen "hakkın iyiye önceliği" argümanına katılıyor musunuz? Yanıtınızı, karşıt pozisyonun iddialarını göz önüne alarak gerekçelendiriniz.